

Προτεραιότητα η βιομηχανική ανάπτυξη

4 Φεβρουαρίου 2016

Επισκόπηση

- Η διαπίστωση ότι η Ελλάδα έχει ανάγκη από ένα «επενδυτικό σοκ» αποτελεί σήμερα κοινό τόπο και αναδείχθηκε ποσοτικοποιημένη για πρώτη φορά στο δελτίο μας της 24/9/2015. Εκεί αναφέρθηκε ότι το σύνολο των επενδύσεων τα τελευταία χρόνια υπολείπεται σημαντικά των αποσβέσεων του επενδεδυμένου κεφαλαίου και ότι θα χρειασθούν περίπου € 100 δις στην επόμενη επταετία για να επανέλθει το επενδεδυμένο κεφάλαιο στα προ της κρίσεως επίπεδα. Αν εξετασθούν τώρα οι επενδύσεις χωρίς τις κατοικίες (που κυριολεκτικά καταποντίστηκαν από € 25 δις το 2007 στα € 2 δις το 2014), το 2014 οι επενδύσεις ανήλθαν σε €19,3 δις. ενώ οι αντίστοιχες αποσβέσεις σε €21,6 δις. Δηλαδή, οι καθαρές επενδύσεις ήταν αρνητικές κατά €2,3 δις., εκ των οποίων €1,1 δις. εντοπίζονται στη βιομηχανία (πλην πετρελαιοειδών) και μάλιστα το 42% του ποσού αυτού στα δίκτυα (ενέργεια, νερό). Αυτό σημαίνει ότι, στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών και τα δίκτυα, απαιτούνται €1 δις. περίπου επενδύσεις τον χρόνο, μόνο και μόνο για να συντηρείται ο κεφαλαιουχικός εξοπλισμός. Η βιομηχανία είναι ο κατεξοχήν κλάδος των δυναμικών επιχειρήσεων που παράγουν, εξάγουν και δημιουργούν σταθερές και καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας, ενώ προωθούν ταυτόχρονα την εφαρμογή των καινοτομιών και της τεχνολογίας στην αναπτυξιακή παραγωγική διαδικασία. Εάν συνεχισθεί η αποεπένδυση, η παραγωγική οικονομία θα εκφυλισθεί, το εργατικό δυναμικό θα υποαπασχολείται σε κλάδους σχετικά χαμηλής προστιθέμενης αξίας και η αδήλωτη εργασία θα γιγαντώνεται. Η χώρα μας θα είναι περισσότερο ευάλωτη στον διεθνή ανταγωνισμό (μεγαλύτερες εισαγωγές), και το επιστημονικό μας δυναμικό θα φεύγει στο εξωτερικό για να βρει δουλειά. Να γιατί είναι σημαντική η ενίσχυση των επενδύσεων και, μάλιστα, των επενδύσεων στην ελληνική βιομηχανία. Ο νέος αναπτυξιακός νόμος για τη στήριξη των ιδιωτικών επενδύσεων θα έχει πολύ μεγαλύτερες θετικές επιπτώσεις εάν πλαισιώνεται από παράλληλες αναπτυξιακές διαδικασίες και πολιτικές. Στο πλαίσιο αυτό και σε αρμονία με τα κρατούσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση περί κρατικών ενισχύσεων, η εξειδίκευση μιας αποτελεσματικής βιομηχανικής πολιτικής που κάνει ανταγωνιστικότερες τις ελληνικές επιχειρήσεις, και μιας οριζόντιας πολιτικής επενδυτικών κινήτρων, έχει ήδη προ πολλού καθυστερήσει. Στη σημερινή συγκυρία, πλούτος που δεν παράγεται δεν μπορεί και να διανέμεται. Η λύση, λοιπόν, του προβλήματος και της ανεργίας, και του ασφαλιστικού και του φορολογικού, δεν μπορεί παρά να είναι η ανάπτυξη. Και ανάπτυξη χωρίς ιδιωτικές επενδύσεις δεν γίνεται.
- Την ώρα που οι επιχειρήσεις ανακτούν εμπιστοσύνη και οι καταθέσεις αυξάνονται μαζί με τη χρηματοδότηση για πρώτη φορά εδώ και μήνες, τα νοικοκυριά εμφανίζονται πιο απαισιόδοξα, οι λιανικές πωλήσεις υποχωρούν, τα νέα ληξιπρόθεσμα χρέη των φορολογουμένων αυξάνονται και μια σειρά από διεθνείς έρευνες καταγράφουν (για άλλη μια φορά) πως η υπερφορολόγηση, η μη προστασία της ιδιοκτησίας και η χρηματοοικονομική ανελευθερία ακυρώνουν τα πλεονεκτήματα μεταρρυθμίσεων που υλοποιούνται, της μειούμενης (αν και πάντα υψηλής) διαφθοράς και τις δυνατότητες αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας.
- Η ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης και η ουσιαστική υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων αποτελούν τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για την επαναφορά της οικονομίας στην κανονικότητα και την επίτευξη θετικών ρυθμών ανάπτυξης. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ΣΕΒ σε συνεργασία με το [Ινστιτούτο Ερευνών Ρυθμιστικών Πολιτικών ΙΝΕΡΠ](#) εγκαινιάζει το δημόσιο έλεγχο της υλοποίησης του μνημονίου. Θα παρακολουθείται τόσο η ονομαστική όσο και η πραγματική υλοποίηση, καθώς η εμπειρία έχει δείξει ότι η υλοποίηση προχωρά ταχύτερα όταν προαπαιτούμενα έχουν εισπρακτικό – δημοσιονομικό χαρακτήρα και υλοποιούνται εύκολα μέσω της αλλαγής φορολογικών συντελεστών ή οριζόντιων περικοπών χωρίς να απαιτούν διαρθρωτικές επεμβάσεις στον τρόπο που λειτουργεί το κράτος. Η απογοητευτική πρόοδος σε προαπαιτούμενα που άπτονται της αγοράς ενέργειας, της λειτουργίας της δικαιοσύνης και γενικώς της βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με λίγες φωτεινές εξαιρέσεις όπως το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων, μεταφράζεται κάθε μέρα σε χαμένες ευκαιρίες ανάπτυξης και σε θέσεις εργασίας που δε δημιουργούνται. Με το 64% των δράσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως τον Φεβρουάριο να μην παρουσιάζουν καμία ουσιαστική πρόοδο, η αποδυναμωμένη και ταλαιπωρημένη οικονομία επιβαρύνεται για άλλη μια φορά από την αβεβαιότητα και τις καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση της αξιολόγησης.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

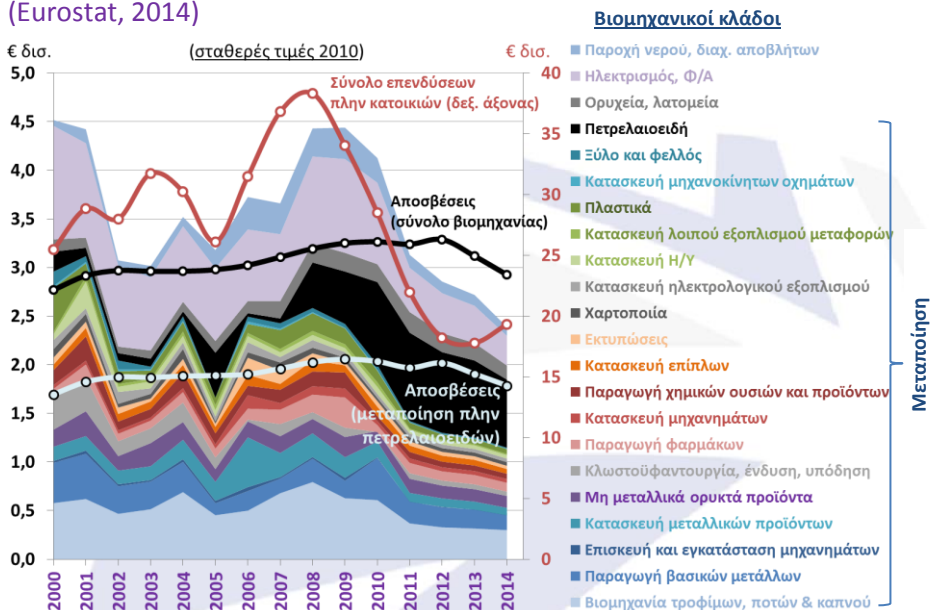
Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist
E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +302115006104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor
E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +302115006157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor
E: printsipas@sev.org.gr
T: +302115006176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Ακαθάριστες επενδύσεις κατά κλάδο και αποσβέσεις στη βιομηχανία (Eurostat, 2014)

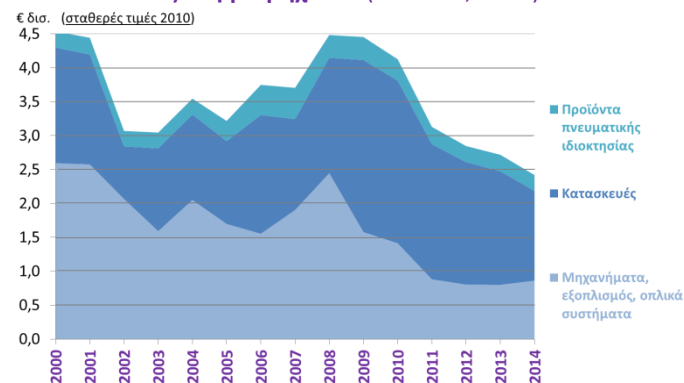
Η βιομηχανία σταθεροποιείται αλλά η απογείωση χρειάζεται νέες επενδύσεις

Η ανάγκη για ένα «επενδυτικό σοκ» είναι προφανής για μία οικονομία όπως η ελληνική, που έχει απωλέσει το ¼ του ΑΕΠ, και που βρίσκεται σε φάση συνεχούς δημοσιονομικής προσαρμογής, την τελευταία επταετία, ενώ και οι προοπτικές εξόδου από την κρίση και την ύφεση δεν είναι ακόμη ορατές, καθώς το 3ο Μνημόνιο δεν θα ολοκληρωθεί πριν το 2018. Οι επενδύσεις αυτές, μιας και δεν μπορούν να προέλθουν από την εσωτερική αγορά καθώς η καθαρή εγχώρια αποταμίευση είναι αρνητική, αναμένεται να χρηματοδοτηθούν από εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό, όπου η συγκυρία για ανάληψη επενδύσεων δεν είναι και η καλύτερη δυνατή. Στο εσωτερικό της χώρας, παρά τις προσπάθειες που γίνονται για άρση των επενδυτικών αντικινήτρων και της δημιουργίας ενός φιλικού προς την επιχειρηματικότητα περιβάλλοντος μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, το θεσμικό πλαίσιο παραμένει ελλειμματικό. Το ερώτημα που τίθεται, βεβαίως, είναι πώς θα γίνουν επενδύσεις στην Ελλάδα, όταν το κλίμα είναι αντιαναπτυξιακό και επιβαρύνεται κάθε τόσο με κυβερνητικές πράξεις ή παραλείψεις, ενώ ο ρυθμός με τον οποίο υλοποιούνται οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι απαράδεκτα βραδύς.

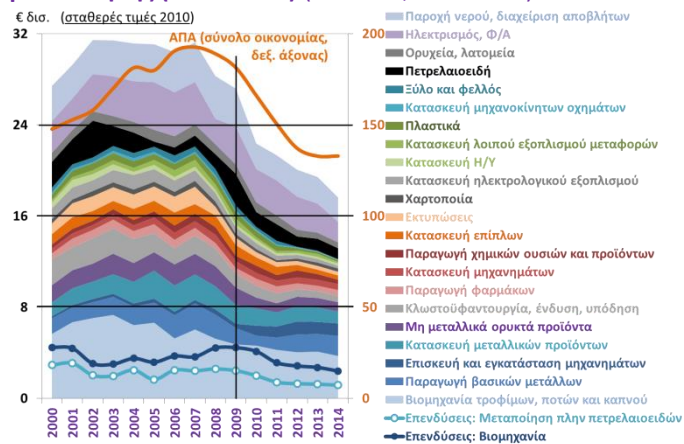
Είναι ηλίου φαεινότερον ότι οι επενδύσεις πρέπει να επικεντρωθούν στους δυναμικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας, όπου δημιουργούνται σταθερές και καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας. Τα τελευταία 15 χρόνια, όμως, η οικονομική πολιτική που εφαρμόστηκε δεν είχε ως κυρίαρχο στόχο την ενδυνάμωση της βιομηχανίας. Η επιβάρυνση των βιομηχανικών επιχειρήσεων με υψηλό κόστος ενέργειας και μη μισθολογικό κόστος, καθώς και η υψηλή φορολογία, δημιουργούν ακόμη και σήμερα ανταγωνιστικά μειονεκτήματα σε πολλούς βιομηχανικούς κλάδους και καθλώνουν την επέκτασή τους. Η βιομηχανική παραγωγή στην Ελλάδα εμφανίζει σημάδια κόπωσης από τις αρχές της περασμένης δεκαετίας και μέχρι το 2007. Με την έναρξη της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης το 2008 και της μεγάλης ύφεσης της ελληνικής οικονομίας που ακολούθησε την επώδυνη προσαρμογή με την εφαρμογή των Μνημονίων, η βιομηχανική παραγωγή εισέρχεται σε μία βαθειά πτωτική πορεία, η οποία αρχίζει να σταθεροποιείται από το 2013 και μετά (Διάγραμμα 2, 3). Η πορεία αυτή είναι συμβατή με την οικονομική πολιτική που ασκήθηκε τα τελευταία 15 χρόνια, και που βασικά αποτυπώνεται στην διαχρονική εξέλιξη του δείκτη ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, και, συγκεκριμένα, την απώλεια ανταγωνιστικότητας μέχρι το 2009 και την εντυπωσιακή αποκατάστασή της έκτοτε στην περίοδο της αναπροσαρμογής της οικονομίας. Η πορεία κάθε κλάδου (που είναι αντικείμενο εξειδικευμένης και εκτός της εστίασης της παρούσας, μελέτης) σχετίζεται με τις μεγάλες αλλαγές που εισάγουν οι τεχνολογικές εξελίξεις, τη μεταβολή των προτύπων ζήτησης και τη μεταφορά πολλών βιομηχανικών δραστηριοτήτων στις αναδυόμενες αγορές και κυρίως στην Κίνα και την Ανατολική Ασία. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η όποια ανάκαμψη των κλάδων της μεταποίησης τα τελευταία χρόνια είναι εμφανέστερη στους κλάδους που έχουν διαχρονικά καταφέρει να διεισδύσουν με τους εξαγωγές τους στην παγκόσμια αγορά. Και οι κλάδοι αυτοί είναι εκείνοι που παραδοσιακά επενδύουν στην επέκταση των δραστηριοτήτων τους.

Είναι γνωστό ότι λόγω της οικονομικής κρίσης και της ύφεσης στην ελληνική οικονομία, οι επενδύσεις έχουν μειωθεί κατακόρυφα (-62,8% ή -49,5%, εάν εξαιρεθούν οι κατοικίες), από το 2008 έως το 2014, έχοντας αυξηθεί κατά 44% και 27,7% αντιστοίχως μετά την είσοδο της χώρας στην Ευρωζώνη και μέχρι το 2007, όταν και ξεκίνησε η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση (Διάγραμμα πρώτης σελίδας). Αυτό που δεν είναι ευρέως γνωστό, όμως, είναι η κλαδική σύνθεση της μεταβολής της ανόδου και της πτώσης των επενδύσεων την τελευταία δεκαετία, και ιδίως στην βιομηχανία που αποτελείται κυρίως από εξωστρεφείς κλάδους. Το μίγμα οικονομικής πολιτικής, με τον εκτροχιασμό της δημοσιονομικής πολιτικής και τον υπέρογκο δανεισμό από το εξωτερικό για την κάλυψη των μεγάλων χρηματοδοτικών αναγκών του δημοσίου (πρωτογενή ελλείμματα και εξυπηρέτηση δημοσίου χρέους), δεν ευνόησε την παραγωγή και τις επενδύσεις στους εξωστρεφείς κλάδους της οικονομίας, κάτι που

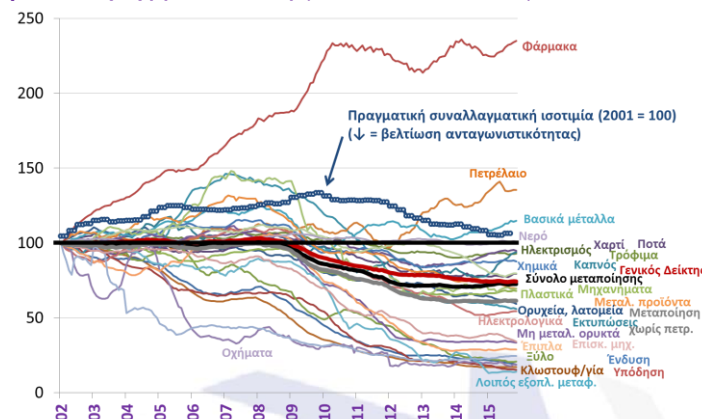
Διάγραμμα 1: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία κατά κλάδο και επενδύσεις στη βιομηχανία (Eurostat, 2014)

Διάγραμμα 2: Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής – Κλάδοι μεταποίησης (2001 = 100) (Eurostat, Νοε. 2015)

Διάγραμμα 3: Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής – Κλάδοι μεταποίησης (2009 = 100) (Eurostat, Νοε. 2015)

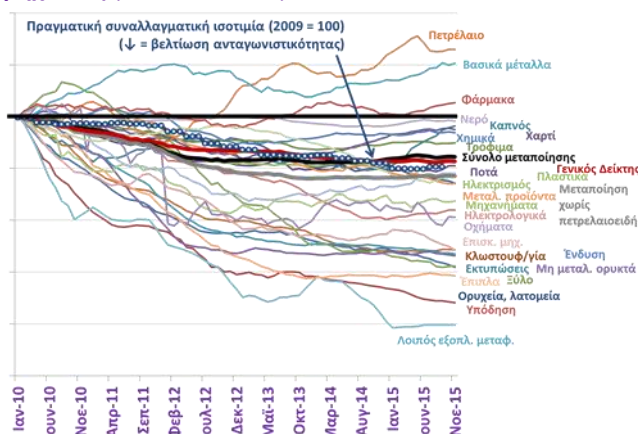

φαίνεται στο Διάγραμμα 1, 2 και 3. Ο υπερδανεισμός του δημοσίου δημιουργούσε ένα υψηλό επίπεδο τεχνητής ζήτησης στην οικονομία, που ικανοποιούσαν οι παραδοσιακοί εσωστρεφείς κλάδοι της οικονομίας (κυρίως υπηρεσίες) και οι εισαγωγές διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων, ενώ η παραγωγή των εξωστρεφών κλάδων παρέμενε στάσιμη καθώς οι τιμές των κλάδων αυτών δεν επηρεάζονταν από την εγχώρια υψηλή τεχνητή ζήτηση μιας και καθορίζονται στις διεθνείς αγορές. Έτσι, μέχρι το 2008, οι επενδύσεις στους παραδοσιακούς κλάδους της οικονομίας εμφάνιζαν πολύ μεγαλύτερη αύξηση από τις επενδύσεις στους εξωστρεφείς δυναμικούς κλάδους της οικονομίας (Διάγραμμα 8). Στην περίοδο της μεγάλης ύφεσης, όμως, οι τάσεις αντιστρέφονται και, παρόλο που όλοι οι κλάδοι εμφανίζουν πτώση, στους δυναμικούς κλάδους η πτώση είναι σχετικά μικρή ενώ στους εσωστρεφείς κλάδους πολύ μεγαλύτερη. Αυτό συμβαίνει λόγω της αλλαγής των κινήτρων που επιφέρει η αναπροσαρμογή της οικονομίας μέσω της δημοσιονομικής εξυγίανσης, της εσωτερικής υποτίμησης και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, που ευνοούν τους εξωστρεφείς κλάδους της οικονομίας.

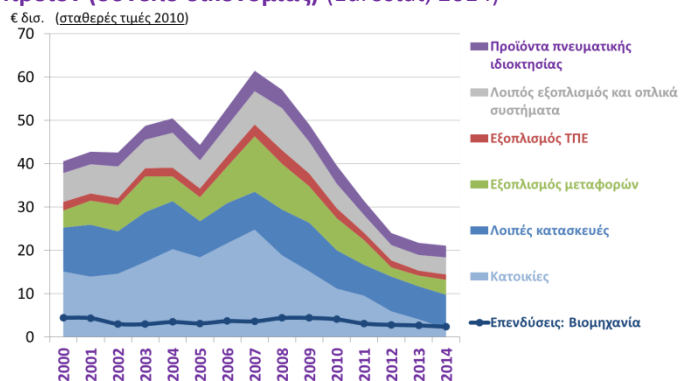
Στο πλαίσιο αυτό, δεν πρέπει να ξαφνιάζει το σχετικά χαμηλό επίπεδο των επενδύσεων στους κατεχοχίην εξωστρεφείς κλάδους (όπως είναι οι κλάδοι της ελληνικής βιομηχανίας), αλλά ούτε και η αποεπένδυση που σημειώθηκε κατά την διάρκεια όλης της τελευταίας δεκαετίας (Διαγράμματα πρώτης σελίδας, 4, 5 & 6). Σε σταθερές τιμές του 2010, το 2000, οι συνολικές επενδύσεις πλην κατοικιών ανέρχονταν σε €25,5 δισ., και η μεταποίηση χωρίς τα διυλιστήρια πετρελαίου συμμετείχε κατά 12% (€2,9 δισ.). Το 2008 η συμμετοχή τους στο σύνολο των επενδύσεων χωρίς κατοικίες είχε πέσει στο 7% (€2,6 δισ.). Σήμερα (2014), με το σύνολο των επενδύσεων χωρίς κατοικίες να ανέρχεται σε €19,3 δισ., οι επενδύσεις στην μεταποίηση χωρίς τα διυλιστήρια πετρελαίου ανέρχονται σε €1,2 δισ. ή 6% του συνόλου. Όσον αφορά στα διυλιστήρια πετρελαίου, οι επενδύσεις μετά το 2007 αυξάνονται κατακόρυφα και διατηρούνται σε υψηλά επίπεδα καθ' όλη την διάρκεια της μεγάλης ύφεσης στην ελληνική οικονομία, καθώς αυξάνονται οι εξαγωγές ελληνικών πετρελαιοειδών σε όλον τον κόσμο. Οι επενδύσεις στον κλάδο των διυλιστηρίων κυμαίνονται σήμερα στα €700 εκατ. περίπου τον χρόνο, όταν στην υπόλοιπη μεταποίηση, όπου η ταχεία πτώση των επενδύσεων έχει επιβραδυνθεί από το 2011 και μετά, οι επενδύσεις διαμορφώθηκαν σε €1,2 δισ., με τις βιομηχανίες τροφίμων και βασικών μετάλλων (δύο από τους μεγαλύτερους εξαγωγικούς κλάδους της μεταποίησης εξααιρουμένων των πετρελαιοειδών) να ηγούνται των κλάδων της ελληνικής μεταποίησης, όσον αφορά στην επενδυτική δραστηριότητα. Τέλος, σημειώνεται η αποδυνάμωση στις επενδύσεις των δικτύων (νερό, ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο, κ.λ.π.) μετά το 2008-2009, αν και οι επενδύσεις στον κλάδο ηλεκτρισμού/φυσικού αερίου το 2014 ανήλθαν σε €305 εκατ. σε τιμές 2010.

Οι καθαρές επενδύσεις, βεβαίως, εξαιρουμένων δηλαδή των αποσβέσεων, είναι ανεπαρκείς στο επίπεδο της οικονομίας. Το 2014, με τις ακαθάριστες επενδύσεις να ανέρχονται σε €21,3 δισ. (ή €19,3 δισ. χωρίς κατοικίες) και τις αποσβέσεις σε €31,4 δισ., (ή €21,6 δισ. χωρίς κατοικίες), σημειώθηκε αποεπένδυση ύψους €10 δισ. περίπου στο σύνολο της οικονομίας (ή €2,3 δισ. χωρίς κατοικίες). Στην βιομηχανία ως σύνολο, το πρόβλημα είναι μικρότερο αλλά υπάρχει (Διαγράμματα πρώτης σελίδας & 6), με τις αποσβέσεις να είναι κατά €500 εκατ. υψηλότερες από τις επενδύσεις (€2,9 δισ. αποσβέσεις έναντι €2,4 δισ. σε επενδύσεις). Επιπρόσθετα, επειδή οι καθαρές επενδύσεις στον κλάδο των πετρελαιοειδών είναι θετικές κατά €597 εκατ., οι αρνητικές επενδύσεις στο σύνολο της βιομηχανίας πλην πετρελαιοειδών ανέρχονται σε €1,1 δισ., εκ των οποίων το 42% αφορά στα δίκτυα (ενέργεια, νερό). Στην μεταποίηση χωρίς πετρελαιοειδή, οι αποσβέσεις είναι € 1,2δισ., όταν οι επενδύσεις ανέρχονται σε € 1,8δισ. Οι αρνητικές καθαρές επενδύσεις εμφανίζονται για πρώτη φορά το 2011, αν και καθ' όλη την διάρκεια της δεκαετίας, οι καθαρές θετικές επενδύσεις ήταν σχετικά περιορισμένες. Τα στοιχεία αυτά καταδεικνύουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την επείγουσα αναγκαιότητα να τονωθεί η επενδυτική δραστηριότητα, όταν και στον τομέα της βιομηχανίας ως σύνολο, οι επενδύσεις δεν αρκούν πλέον για να καλύψουν πλήρως τις ανάγκες συντήρησης του υπάρχοντος

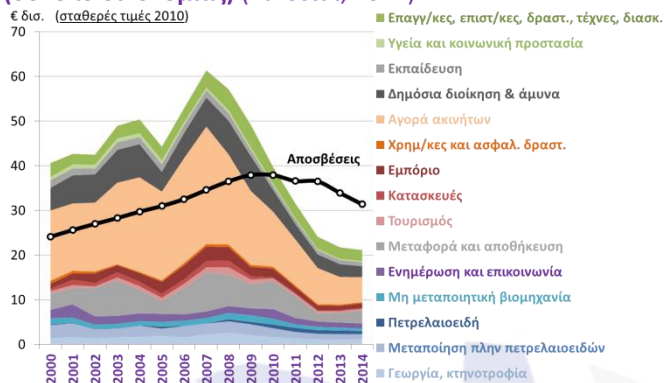
Διάγραμμα 4: Ακαθάριστες επενδύσεις – σύνολο βιομηχανίας (Eurostat, 2014)

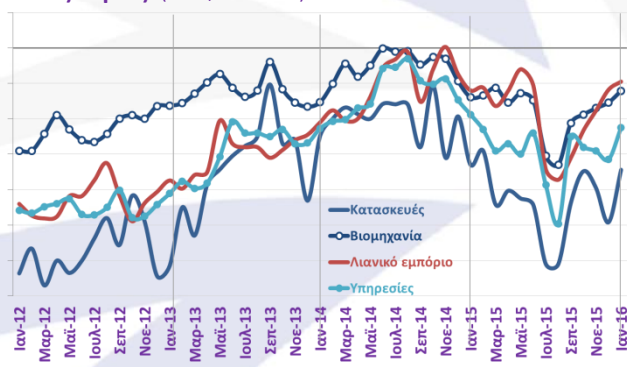
Διάγραμμα 5: Ακαθάριστες επενδύσεις κατά επενδυτικό προϊόν (σύνολο οικονομίας) (Eurostat, 2014)

Διάγραμμα 6: Ακαθάριστες επενδύσεις κατά κλάδο (σύνολο οικονομίας) (Eurostat, 2014)

Διάγραμμα 7: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών σε βασικούς τομείς (IOBE, Ιαν. 2016)

κεφαλαιουχικού εξοπλισμού. Το αποτέλεσμα αυτό συνάδει με την διαπίστωση της σχετικής καχεξίας των δυναμικών κλάδων της ελληνικής οικονομίας λόγω απωλειών ανταγωνιστικότητας και του αντιαναπτυξιακού θεσμικού πλαισίου των αντικινήτρων στην επιχειρηματική λειτουργία, που ήταν και το σήμα κατατεθέν της οικονομικής πολιτικής όλη αυτήν την περίοδο.

Πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις

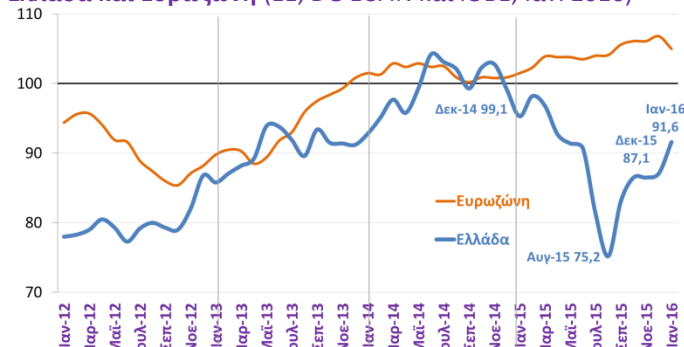
Οικονομικό κλίμα: Περαιτέρω βελτίωση κατέγραψε ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Ιανουάριο του 2016, ο οποίος κινείται ανοδικά από τον περασμένο Αύγουστο, όταν είχε σημειωθεί πτώση ρεκόρ μετά την επιβολή των capital controls. Παρά τη σημαντική βελτίωση, ο δείκτης παραμένει σε επίπεδο χαμηλότερο από εκείνο που βρισκόταν τον Ιανουάριο του 2015 (στις 91,6 μονάδες έναντι 95,9 μονάδες πέρυσι). Η άνοδος του δείκτη οφείλεται στη βελτίωση των προσδοκιών σε όλους τους τομείς, ιδίως στις υπηρεσίες (Διάγραμμα 7). Πιο αναλυτικά, στη βιομηχανία περιορίζονται οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση, αλλά ταυτόχρονα οι προβλέψεις για την απασχόληση επιδεινώνονται, ενώ στις κατασκευές ενισχύονται οι θετικές προβλέψεις τόσο για το τρέχον επίπεδο εργασιών όσο και για την εξέλιξη της απασχόλησης. Στο λιανικό εμπόριο καταγράφεται περισσότερη αισιοδοξία για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των πωλήσεων, όπως και στις υπηρεσίες, όπου οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων και για την τρέχουσα ζήτηση αμβλύνονται, ενώ για πρώτη φορά από τον Δεκέμβριο του 2014 διαμορφώνεται θετικό ισοζύγιο στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης. Ωστόσο, παρά τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος, η καταναλωτική εμπιστοσύνη υποχωρεί (Διάγραμμα 8), κυρίως ως αποτέλεσμα των δυσμενέστερων προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση το επόμενο διάστημα. Όπως σημειώνει το IOBE, η κλιμάκωση των διαπραγματεύσεων για τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος, με τις αλλαγές στο σχέδιο που ανακοινώθηκε τον Ιανουάριο είχε αντίκτυπο στις προβλέψεις των νοικοκυριών για το εισόδημά τους.

PMI: Σημάδια σταθεροποίησης στο επίπεδο των 50 μονάδων εμφανίζει ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση (PMI) τον Ιανουάριο του 2016 (Διάγραμμα 9), καθώς, σύμφωνα με τα στοιχεία του δείκτη, οι συνθήκες λειτουργίας των επιχειρήσεων παρέμειναν αμετάβλητες σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Ενθαρρυντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι ο ρυθμός με τον οποίο αυξήθηκαν οι θέσεις εργασίας, αν και χαμηλός, ήταν ο ταχύτερος που έχει καταγραφεί από τον Ιούλιο του 2007. Παρόλα αυτά, οι νέες παραγγελίες παρουσίασαν περαιτέρω μείωση, όπως και οι νέες παραγγελίες εξαγωγών, καταδεικνύοντας ότι οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα. Πάντως, ο ρυθμός μείωσης των νέων παραγγελιών είναι σημαντικά ασθενέστερος σε σύγκριση με τους προηγούμενους μήνες.

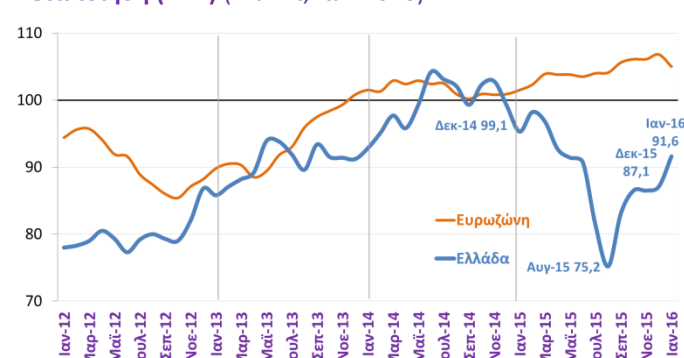
Λιανικές πωλήσεις: Πτωτικά κινήθηκαν οι λιανικές πωλήσεις τον Νοέμβριο του 2015, για 6^ο συνεχόμενο μήνα (Διάγραμμα 10). Ειδικότερα, ο δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο σημείωσε πτώση -4,5% σε σύγκριση με τον Νοέμβριο του 2014, ενώ εξαιρουμένων των καταστημάτων καυσίμων η μείωση περιορίζεται στο -3,5%. Μεταξύ των κύριων κατηγοριών καταστημάτων (Διάγραμμα 11), η μεγαλύτερη μείωση καταγράφηκε στα μεγάλα καταστήματα τροφίμων (-7,1%) και στα πολυκαταστήματα (-5,1%), ενώ αύξηση σημειώθηκε στα καταστήματα ένδυσης και υπόδησης (+4,9%) και στα καταστήματα βιβλίων/χαρτικών/ειδών δώρων (+4,7%), τα οποία περιλαμβάνουν και την κατηγορία προϊόντων πληροφορικής/τηλεπικοινωνιών. Κατά το διάστημα Ιαν - Νοε 2015 ο γενικός δείκτης όγκου παρουσιάζει μείωση -1,7%, ενώ ο γενικός δείκτης χωρίς καύσιμα υποχωρεί κατά -0,6%.

Τραπεζική χρηματοδότηση και καταθέσεις: Θετική ήταν η ροή χρηματοδότησης των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων τον Δεκέμβριο του 2015 (+€411 εκατ., Διάγραμμα 12), για πρώτη φορά μετά από την επιβολή των capital controls, όμως το υπόλοιπο χρηματοδότησης (€89,1 δισ.) εμφανίζεται μειωμένο κατά -1,2% σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2014. Ενθαρρυντικό είναι επίσης το γεγονός ότι οι καταθέσεις των νοικοκυριών παρουσίασαν θετική

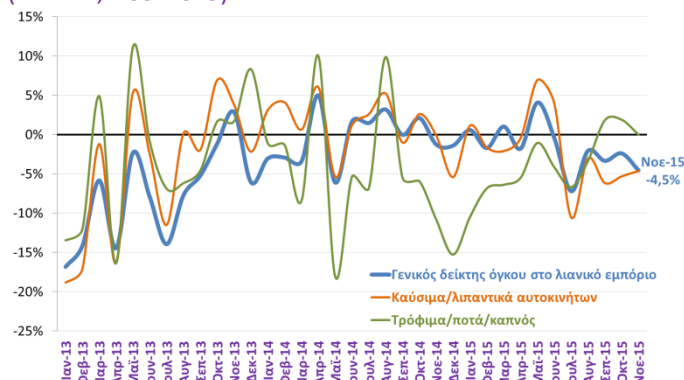
Διάγραμμα 8: Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης, Ελλάδα και Ευρωζώνη (EE, DG ECFIN και IOBE, Ιαν. 2016)

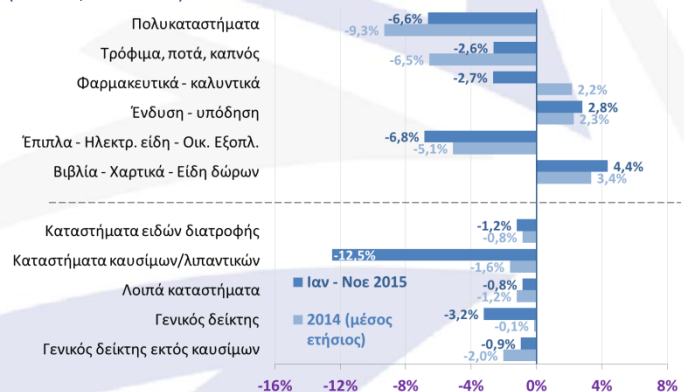
Διάγραμμα 9: Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη Μεταποίηση (PMI) (Markit, Ιαν. 2016)

Διάγραμμα 10: Μεταβολή δείκτη όγκου στο λιανικό εμπόριο (ΕΛΣΤΑΤ, Νοε. 2015)

Διάγραμμα 11: Μεταβολή δείκτη όγκου στο λιανικό εμπόριο (ΕΛΣΤΑΤ, Νοε. 2015)

μηνιαία ροή τον Δεκέμβριο του 2015 (+€1.452 εκατ., Διάγραμμα 13) για πρώτη φορά έπειτα από 12 μήνες συνεχόμενης εκροής καταθέσεων. Ωστόσο, η εξέλιξη αυτή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην πίστωση αγροτικών επενδύσεων (€1,3 δις.) και την καταβολή του δώρου Χριστουγέννων στον ιδιωτικό τομέα. Οι καταθέσεις των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων παρουσίασαν επίσης θετική ροή (€1.634), γεγονός στο οποίο συνέβαλε πιθανώς η αύξηση της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών.

Ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το Δημόσιο: Στα €13,5 δισ. περίπου ανήλθαν οι νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές των ιδιωτών προς το Δημόσιο το 2015, σύμφωνα με τα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων, με τον ρυθμό αύξησης τους να διαμορφώνεται εκ νέου σε υψηλά επίπεδα (Διάγραμμα 14). Μαζί με τις οφειλές προηγούμενων ετών, το σύνολο των ληξιπρόθεσμων οφειλών ανέρχεται πλέον στα €85 δισ. περίπου. Η μείωση του φθινοπώρου 2015 με τις λογιστικές αυξήσεις που παρατηρήθηκαν μετά την επιβολή του capital controls φαίνεται να αντικαθίστανται με δομικές αυξήσεις, την ώρα που η απόδοση των ελεγκτών της εφορίας φαίνεται να αυξάνει και η εισπραξη παλιών ληξιπρόθεσμων προχωρά με αυξημένους ρυθμούς.

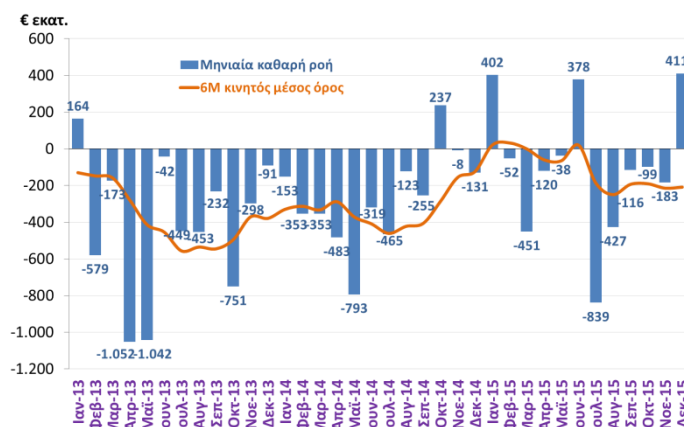
Ναυτιλία: Αύξηση καταγράφεται το 2015 στη δραστηριότητα της ελληνικής βιομηχανίας επισκευής πλοίων, σύμφωνα με σχετική έρευνα της ΕΛΣΤΑΤ. Ειδικότερα, ο αριθμός των πλοίων που επισκευάστηκαν το 2015 ανήλθε στα 516 με ολική χωρητικότητα 6 εκατ. ΚΟΧ περίπου, παρουσιάζοντας αύξηση +41%, έναντι αύξησης +8% που σημειώθηκε αντίστοιχα το 2014. Παράλληλα, το Β΄ 3μηνο του 2015 η συνολική διακίνηση επιβατών στους ελληνικούς λιμένες αυξήθηκε κατά +0,5%, ενώ η διακίνηση εμπορευμάτων μειώθηκε κατά -5,5%, έναντι αύξησης 5% και 6,1% αντίστοιχα το Β΄ 3μηνο του 2014.

Δείκτης τιμών παραγωγού στη Βιομηχανία: Μείωση -7,8% σημείωσε ο γενικός δείκτης τιμών παραγωγού στη βιομηχανία τον Δεκέμβριο του 2015, ως αποτέλεσμα κυρίως της υποχώρησης των τιμών παραγωγού στον κλάδο παραγωγής και διύλισης πετρελαίου (-23,1% στον δείκτη εγχώριας αγοράς και -31,7% στον δείκτη στην εξωτερική αγορά) και στον κλάδο παροχής ηλεκτρικού ρεύματος (-7,1% στον δείκτη εγχώριας αγοράς και -30,3% στον δείκτη στην εξωτερική αγορά). Συνολικά το 2015, ο μέσος δείκτης παρουσίασε πτώση -7,2% σε σύγκριση με το 2014.

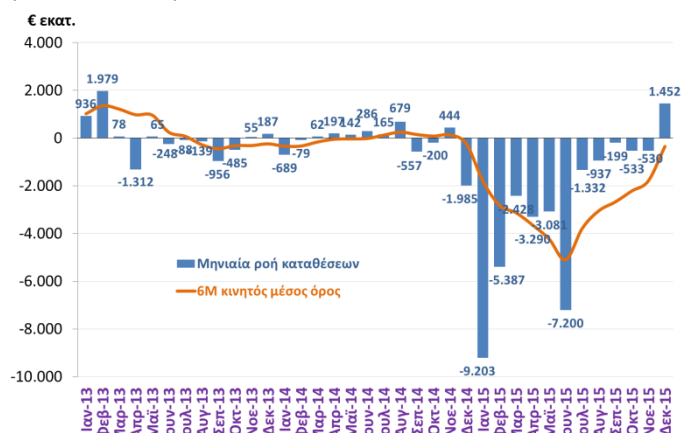
Αντίληψη διαφθοράς: Σύμφωνα με τη Διεθνή Διαφάνεια το 2015 υποχώρησε για τρίτη συνεχόμενη χρονιά η [αντίληψη διαφθοράς](#) στην Ελλάδα, με τη βελτίωση του αντίστοιχου δείκτη και της συνεπακόλουθης κατάστασης της χώρας. Μάλιστα, το 2015 η βελτίωση οδήγησε τον σχετικό δείκτη στην τιμή 46, από 36 το 2012 όταν αντίστοιχα ο μέσος δείκτης για την ΕΕ28 ανήλθε το 2015 στο 65,3 (Διάγραμμα 15). Έτσι η χώρα προσπέρασε τις επιδόσεις στη διαφάνεια της Βουλγαρίας και Ιταλίας σε σχέση με τις οποίες υστερούσε ακόμα το 2013 και ισοψήφησε το 2014. Πλέον, η Ελλάδα δεν κατατάσσεται ως η πιο διεφθαρμένη χώρα της ΕΕ28, αν και φυσικά διατηρεί μια ιδιαίτερα χαμηλή επίδοση. Πιο θετική εξέλιξη όμως είναι η σταθερά βελτιωτική τάση των επιδόσεων τα τελευταία χρόνια, που πλέον την κατατάσσουν στη θέση 58 της λίστας της Διεθνούς Διαφάνειας. Βέβαια, η έρευνα της Διεθνούς Διαφάνειας δεν αναλύει αν η μείωση αυτή προκαλείται από την αυξημένη αποτελεσματικότητα δράσεων κατά της διαφθοράς και μείωση των κανόνων που εκκολάπτουν διαφθορά, ή τη μειωμένη δυνατότητα επιχειρήσεων και νοικοκυριών να καταβάλλουν το κόστος της διαφθοράς ή τη μειωμένη προθυμία τους λόγω της ύφεσης.

Πολιτικές υποστήριξης και μη αποθάρρυνσης καινοτομίας: Σύμφωνα με την τρίτη ετήσια [μελέτη του Information Technology & Innovation Foundation](#) το 2016 η Ελλάδα κατατάσσεται 43^η ανάμεσα σε 56 χώρες σε σχέση με την υιοθέτηση πολιτικών που προάγουν διεθνώς την καινοτομία. Η μελέτη αξιολογεί αρνητικά πολιτικές που υιοθετούν ορισμένες χώρες για να προστατεύσουν εγχώριους κλάδους υψηλής τεχνολογίας, προς ζημιά όμως των παγκόσμιων κινήτρων ανάπτυξης της καινοτομίας με τη [λίστα των πλέον επιζήμιων πολιτικών του 2015](#) να περιλαμβάνει ενδεικτικά την υποχρέωση χρήσης εγχώριων εισροών υψηλής τεχνολογίας καθώς και την υποχρέωση χρήσης «ασφαλών» τεχνολογιών ως έμμεσο τρόπο υποχρέωσης χρήσης εγχώριων εισροών. Η Ελλάδα δεν επιφέρει σημαντική ζημιά στην παγκόσμια ανάπτυξη καινοτομιών, αλλά από την άλλη έχει και σχεδόν ανύπαρκτη συμβολή

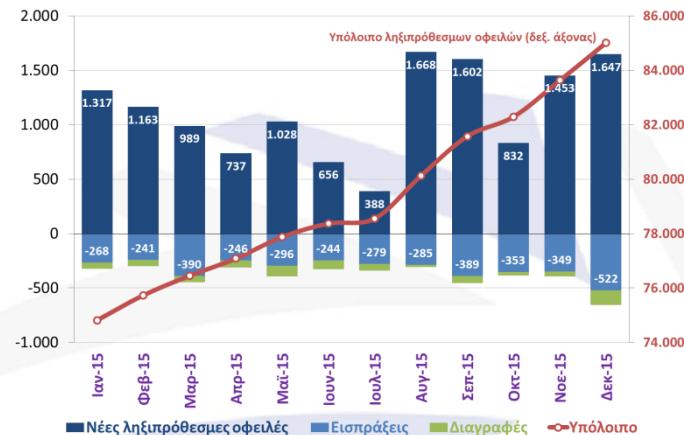
Διάγραμμα 12: Καθαρή ροή χρηματοδότησης μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων (ΤτΕ, Δεκ. 2015)

Διάγραμμα 13: Ροή καταθέσεων νοικοκυριών (ΤτΕ, Δεκ. 2015)

Διάγραμμα 14: Ληξιπρόθεσμες οφειλές φορολογουμένων προς το Δημόσιο (Γεν. Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων, Δεκ. 2015)

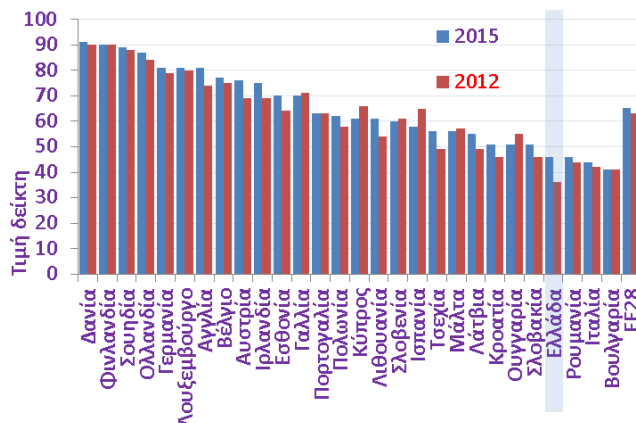
σε παγκόσμιο επίπεδο. Η μελέτη αξιολογεί μια σειρά από δεδομένα, όπως ενδεικτικά είναι η φορολόγηση επιχειρήσεων και δαπανών για καινοτομία, τις δαπάνες για εκπαίδευση και την αριστεία των πανεπιστημίων, την ύπαρξη πλαισίου για την εμπορευματική αξιοποίηση των καινοτομιών που αναπτύσσονται σε πανεπιστήμια με κρατικό χρήμα, την αποτελεσματική προστασία πνευματικής ιδιοκτησίας και τον τρόπο λειτουργίας των αγορών ως προς τον περιορισμό του ανταγωνισμού και τους φόρους σε προϊόντα και υπηρεσίες τεχνολογίας και επικοινωνιών. Η Ελλάδα εμφανίζει τη μεγαλύτερη φορολογία επιχειρήσεων (τελευταία θέση στην κατάταξη, Διάγραμμα 16), είναι μια από τις 10 χώρες με τους μεγαλύτερους επιπλέον ειδικούς φόρους σε προϊόντα και υπηρεσίες ΤΠΕ και εμφανίζει ορισμένα πεδία δράσης του κράτους που περιορίζουν την παραγωγή και λειτουργία των αγορών υψηλής τεχνολογίας, γεγονός που υπέρ-αντισταθμίζει τα θετικά στοιχεία της χώρας, όπως το υψηλών προδιαγραφών ανθρώπινο δυναμικό της χώρας αλλά και το γενικότερο πλαίσιο λειτουργίας αγορών και προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας που προσφέρει η συμμετοχή στην ΕΕ.

Δείκτης οικονομικής ελευθερίας: Για το 2016 ο δείκτης οικονομικής ελευθερίας του συντηρητικού Αμερικάνικου Think Tank Heritage Foundation κατατάσσει την Ελλάδα στη θέση 138 από 178 χώρες που αξιολογήθηκαν και έτσι την κατατάσσει στην ομάδα των χωρών που θεωρούνται «κυρίως ανελεύθερες» ως προς την οικονομική τους πολιτική. Ο δείκτης καταγράφει άμεσες και έμμεσες κρατικές παρεμβάσεις που με πολιτικές και ρυθμίσεις εισαγάγουν περιορισμούς στο ελεύθερο εμπόριο καθώς και το είδος και το ύψος δασμών και φόρων που περιορίζουν το εμπόριο. Η χώρα κατατάσσεται ιδιαίτερα χαμηλά σε σχέση με τα δημόσια οικονομικά, την προστασία δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και τη χρηματοοικονομική ελευθερία. Αν και όχι κορυφαίες και παρά τα αρνητικά σχόλια που συνοδεύουν τα σχετικά γραφήματα, οι επιδόσεις σε αγορά εργασίας και διαφθορά, για να αναφερθούν δυο ενδεικτικά παραδείγματα, έχουν καταγράψει τα τελευταία χρόνια εμφανή πρόοδο, αλλά σε επίπεδο αθροιστικού δείκτη έχουν αντισταθμιστεί από την υποχώρηση των προαναφερόμενων υπό-δεικτών (Διάγραμμα 17). Η έκθεση καταγράφει τις σημαντικές προκλήσεις αποκατάστασης πολιτικής και δημοσιονομικής σταθερότητας και μεταρρύθμισης των ανελεύθερων πολιτικών και συνθηκών αγορών που αντιμετωπίζει η χώρα.

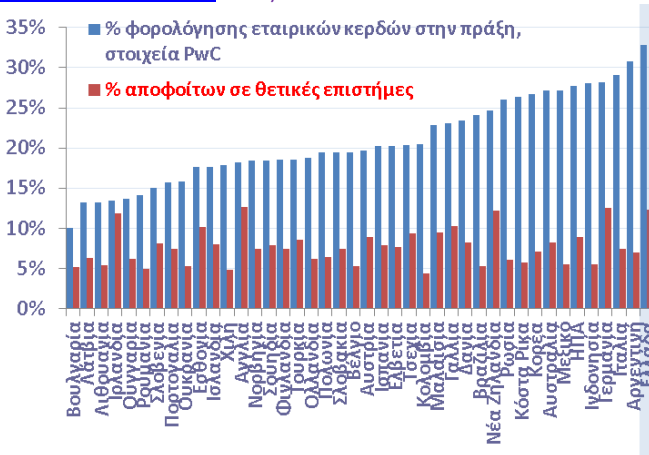
Υλοποίηση 3ου Μνημονίου: στο 64% των δράσεων που πρέπει να έχουν υλοποιηθεί έως και το Φεβρουάριο 2016 δεν καταγράφεται πρόοδος

Η παρακολούθηση εκτέλεσης του 3ου Μνημονίου από τον ΣΕΒ σε συνεργασία με το [Ινστιτούτο Ερευνών Ρυθμιστικών Πολιτικών ΙΝΕΡΠ](#) δείχνει ότι για το 64% των δράσεων που προβλέπεται να υλοποιηθούν έως και το Φεβρουάριο του 2016 δεν υπάρχει καμία πρόοδος, για το 15% υπάρχει μερική πρόοδος και μόνο για το 21% υπάρχει πραγματική πρόοδος (Διάγραμμα 18). Καθώς τα φορολογικά ζητήματα αποτελούν (και πάλι) ιδιαίτερα μεγάλο μέρος των προς υλοποίηση δράσεων και μαζί με το συνταξιοδοτικό (από μόνο του αντιστοιχεί στο 8% των προαπειτούμενων) και συναφή θέματα προσεγγίζουν σχεδόν το 50% των προς υλοποίηση (201 συνολικά) δράσεων με καταληκτική ημερομηνία τον Φεβρουάριο 2016 (Διάγραμμα 19), αναδεικνύεται η σημασία του ασφαλιστικού και του φορολογικού για την ολοκλήρωση της αξιολόγησης. Εδώ πρέπει να τονιστεί όμως ότι πλέον έχουμε οδυνηρή εμπειρία που προσφέρουν οι πάμπολλες ασκήσεις υπερφορολόγησης των προηγούμενων έξι ετών, ειδικά όταν συνδυάζονται με δυστοκία προώθησης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων (Δελτία [10/12/2015](#), [3/9/2015](#), [12/11/2015](#)). Η αβεβαιότητα ως προς το χρόνο ολοκλήρωσης της αξιολόγησης αναβάλλει για άλλη μια φορά επενδυτικές πρωτοβουλίες οδηγεί και πάλι σε αδράνεια την οικονομία και παγώνει την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Συνεπώς, παρόλο που είναι σημαντικό να κλείσουν τα πολλά εκκρεμή ζητήματα του φορολογικού και του ασφαλιστικού ως αναγκαία αλλά όχι ικανή συνθήκη της μνημονικής αξιολόγησης, θα πρέπει τα θέματα αυτά να κλείσουν με έναν τρόπο που να επιτρέπει μέσω ανταγωνιστικής φορολόγησης στο συνεπή φορολογούμενα μισθωτό και επιχειρηματία να εργάζεται και

Διάγραμμα 15: Δείκτης αντίληψης διαφθοράς 2015. (Transparency International 2015, ψηλότερο = καλύτερο)

Διάγραμμα 16: Κατάταξη οικονομίας σε υπο-πεδία δείκτη υποστήριξης καινοτομίας. (Information Technology & Innovation Foundation 2016)

Διάγραμμα 17: Κατάταξη οικονομίας σε υπο-πεδία δείκτη οικονομικής ελευθερίας και αντίστοιχη κατηγορία οικονομικής ελευθερίας. (Freedom House 2016, ψηλότερο % = πιο ελεύθερο, χαμηλό ποσοστό = ανελεύθερη, καταπιεσμένη οικονομία)

να επιβιώνει (σημειώνεται ότι στο Διάγραμμα 16 η Ελλάδα φαίνεται να έχει πλέον τη μεγαλύτερη φορολόγηση εταιρικών κερδών την ώρα που οι φορολογούμενες επιχειρήσεις δεν λαμβάνουν ως αντάλλαγμα ένα φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον και μακροοικονομική σταθερότητα). Όπως και στα προηγούμενα μηνήμια και τις προηγούμενες αξιολογήσεις, οι δράσεις με άμεση δημοσιονομική επίπτωση συγκεντρώνουν το κύριο ενδιαφέρον της Ελληνικής κυβέρνησης και των δανειστών, με τα ζητήματα επιχειρηματικού περιβάλλοντος να υποβιβάζονται σε δεύτερη κατηγορία προτεραιότητας γεγονός που καταγράφεται από το μεγάλο αριθμό εκκρεμών δράσεων που αφορούν το επιχειρηματικό περιβάλλον (27% των εκκρεμών δράσεων). Η μελέτη του ΙΝΕΠ καταγράφει ότι η μεγαλύτερη δυσκολία υλοποίησης εμφανίζεται σε δράσεις που απαιτούν μια σειρά από διοικητικές ενέργειες και συντονισμό προκειμένου να εφαρμοστούν. Επιπλέον, για άλλη μια φορά, καταγράφεται μια ροπή προς την εφαρμογή δράσεων για τις οποίες απαιτείται μόνο η ρύθμιση (πχ, επιβολή φόρου, αύξηση ποσοστού φόρου ή οριζόντια περικοπή). Μάλιστα, καθώς η πρακτική είναι να υλοποιούνται οι δράσεις τελευταία στιγμή υπό πίεση χρόνου πολλές φορές υπάρχει προχειρότητα με αποτέλεσμα να μην προκύπτουν τα προσδοκώμενα θετικά αποτελέσματα.

Βέβαια, ειδικά αυτή τη φορά αξίζει να καταγραφεί η αποτύπωση προόδου υλοποίησης των μηνμονικών δράσεων στο πεδίο «Χρηματοπιστωτική σταθερότητα» όπου ο ιδιωτικός τομέας κατέβαλλε για άλλη μια φορά τοις μετρητοίς το υψηλότερο κόστος των λαθών οικονομικής πολιτικής και των πολιτικών επιλογών. Επίσης, με την εκπλήρωση των προαπαιτούμενων για το 3ο Μνημόνιο ψηφίστηκαν και ορισμένες μεταρρυθμίσεις στο πεδίο «Ανταγωνιστικότητα και Ανάπτυξη», όπως ενδεικτικά θέματα που αφορούν την αγορά γάλακτος, τα αρτοποιία και η κατάργηση παράλογων περιορισμών στην απόκτηση φορτηγών ιδιωτικής χρήσης. Έτσι, καταγράφεται πρόοδος, ως αποτέλεσμα:

1. της επιτυχούς ολοκλήρωσης της ανακεφαλαιοποίησης των Ελληνικών τραπεζών με την καταβολή σημαντικών ποσών από ιδιώτες, εν μέσω μεγάλης πολιτικής αβεβαιότητας η οποία δεν επιτρέπει ακόμα την αποκατάσταση ομαλής χρηματοδότησης της ιδιωτικής οικονομίας,

2. της σταδιακής προώθησης (αλλά όχι ακόμα πλήρους ολοκλήρωσης) σημαντικών μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο λειτουργίας της τραπεζικής αγοράς και της διαχείρισης των μη κανονικά εξυπηρετούμενων δανείων,

3. της ολοκλήρωσης σημαντικών αποκρατικοποιήσεων (ενδεικτικά, η ολοκλήρωση της διαδικασίας για τα πρώτα περιφερειακά αεροδρόμια και τον ΟΛΠ) και η προώθηση σειράς άλλων φακέλων του ΤΑΙΠΕΔ,

4. της προώθησης κάποιων (λίγων) χρήσιμων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, που σχετίζονται με την εφαρμογή των εργαλειοθηκών του ΟΟΣΑ.

Από την άλλη ειδικά στα ζητήματα ανταγωνιστικότητας καταγράφεται (Διάγραμμα 20) σημαντική σώρευση εκκρεμοτήτων, όπως:

1. στα ζητήματα της αγοράς ενέργειας, όπου μάλιστα υπάρχει πολιτική βούληση υπαναχώρησης από ήδη νομοθετημένες δράσεις (στα ζητήματα της ΡΑΕ) και όπου η όποια πρόοδος περιορίζεται σε ψήφιση κάποιων εκ των προβλεπόμενων νόμων, που όμως στη συνέχεια δεν εφαρμόζονται,

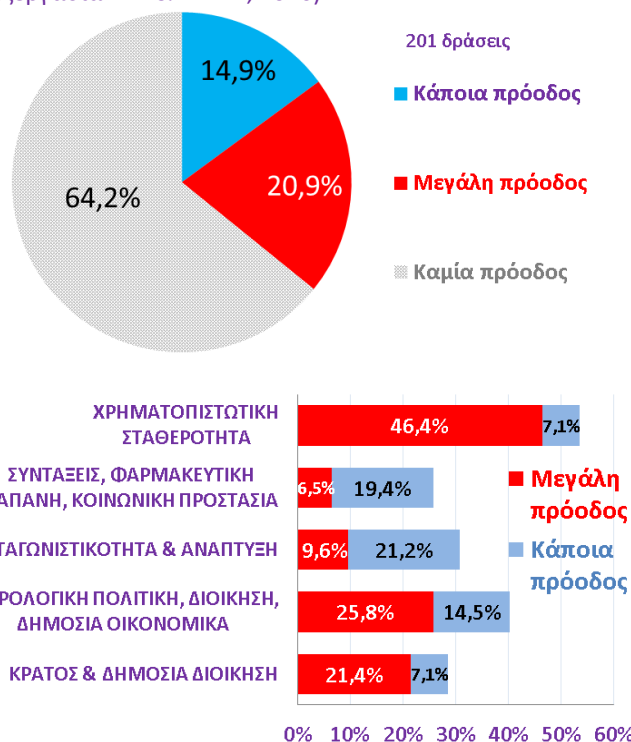
2. σε ζητήματα χρήσεων γης, όπου πέρα από τη ψήφιση του νόμου εκκρεμεί η εφαρμογή του και η υλοποίηση συμπληρωματικών δράσεων,

3. σε ζητήματα δικαιοσύνης, όπου πέρα από τη ψήφιση του Κώδικα Πολιτικής Δικαιονομίας ελάχιστα έχει προχωρήσει το θέμα της ταχείας απονομής δικαιοσύνης,

4. σε ζητήματα καταπολέμησης διαφθοράς, όπου δεν υπάρχει ουσιαστική πρόοδος.

Χωριστά πρέπει να τονιστούν ζητήματα αγοράς υγείας και φαρμάκου καθώς και προμηθευτών νοσοκομείων, όπου σταθερά δρομολογείται η εξόντωση της εγχώριας παραγωγής με διαφαινόμενο αποτέλεσμα την υποκατάσταση της εγχώριας παραγωγής με ακριβότερες (τελικά) εισαγωγές.

Διάγραμμα 18: Ποσοστό υλοποίησης 3^{ου} Μνημονίου – δράσεις που προβλέπονται έως και το Φεβρουάριο 2016. (Στοιχεία Ινστιτούτο Έρευνας Ρυθμιστικών Πολιτικών και επεξεργασία ΣΕΒ & ΙΝΕΠ, 2016)

Διάγραμμα 19: Θεματική κατανομή δράσεων 3^{ου} Μνημονίου που πρέπει να υλοποιηθούν έως το Φεβρουάριο 2016. (Στοιχεία Ινστιτούτο Έρευνας Ρυθμιστικών Πολιτικών και επεξεργασία ΣΕΒ & ΙΝΕΠ, 2016)

Διάγραμμα 20: Επιλεγμένα πεδία πολιτικών –αριθμός δράσεων με πρόοδο και χωρίς πρόοδο. (Στοιχεία Ινστιτούτο Έρευνας Ρυθμιστικών Πολιτικών και επεξεργασία ΣΕΒ & ΙΝΕΠ, για υλοποίηση έως Φεβρουάριο 2016)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

Ενεργητικό € 435 δις. 72% συνόλου*	Ίδια κεφάλαια € 58 δις. 44% συνόλου*	Πωλήσεις € 77 δις. 46% συνόλου*	Προ φόρων κέρδη € 2,4 δις. ** 44% κερδών***
Εργαζόμενοι 220.000	Μισθοί € 4,6 δις.	Ασφαλ. εισφορές € 2 δις.	Φόρος επί κερδών € 1,6 δις.

* Άθροισμα δημοσιευμένων ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ

** Άθροισμα κερδών και ζημιών όλων των επιχειρήσεων

*** Φορολογητέα κέρδη κερδοφόρων επιχειρήσεων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής.

Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenberg

B-1000 Bruxelles

T: +32 (02) 231 00 53

F: +32 (02) 732 35 70

E: main@sevbxl.be